

Příloha k protokolu o SZZ č.

Diplomant: **Bc. Alžběta Lafatová**

Vysoká škola: Jihočeská univerzita v Č. Budějovicích

Aprobace: uCJL - uFJ

Katedra: Ústav bohemistiky FF JU

Vedoucí diplomové práce:
prof. PhDr. Dalibor Tureček, DSc.

Datum odevzdání posudku: 12. 8. 2019

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Inscenace a adaptace Tylova Strakonického dudáka (1918-2017)

.....
(téma)

Diplomní spis Alžběty Lafatové byl pracován soustavně, svědomitě, samostatně, ale také v pravidelné komunikaci se školitelem. Uchazečka se přitom musela vyrovnat s problematikou, která není součástí základní profesní výbavy bohemisty, jak je školen na našem ústavu. V tomto ohledu byla kolegyně Lafatová schopna proniknout do základů teorie adaptačních studií a zejména oporou o práce Petra Bubeníčka, ale také s přihlédnutím k podnětům Jana Mukařovského, si vytvořila instrumentárium praktických analytických nástrojů, které jí umožnily pracovat s poměrně různorodým, mnohotvárným korpusem materiálu. Jeho vytvoření bylo zároveň prvním podstatným krokem práce. Diplomantka přitom svedla využit nejen dostupné bibliografické databáze, klasickou sekundární literaturu tylovskou, ale především pracovala s fondy Divadelního ústavu v Praze a Národního filmového archivu tamtéž. Vytvořila si tak nejen pevnou a velmi obsáhlou materiálovou půdu, ale zároveň i bezpečné zázemí sekundární literatury.

Jádro práce spočívalo v původní a samostatné analýze vybraných adaptací Tylova textu. Prvním chvályhodným krokem analýzy bylo zasazení jednotlivých fakt do dobového funkčního kontextu. Zejména se kolegyně Lafatová zabývala normativně určující rolí Zdeňka Nejedlého, jehož pojetí Tylova díla obecně i Strakonického dudáka zvláště určilo na dlouhá desetiletí, ne-li podnes, obecné povědomí o povaze hry, tradované dokonce i v divadelních kruzích, a vytvářející tak pomyslnou normu, kterou není řada tvůrců schopna překročit (pojetí Švandy jako jednobarevně kladné postavy, akcent na binárně opozitní konstelaci témat domova a ciziny, pominutí biedermeierovských a protiromantických rysů kusu). Proto také diplomanta jako východisko nabízí svůj koncept Tylovy hry, opřený o novější výzkum i o starší, nejedlovské tradici ovšem oponující náhledy (zejména Aleš Haman).

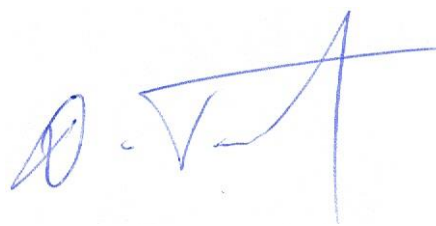
Následující analýzy dvou filmových adaptací, Inemannovy (1937) a Steklého (1953) odhalují adaptační strategie a postupy obou tvůrců a zároveň berou v úvahu i dobu a kontext vzniku

obou filmů. Kolegyně Lafatová je schopna registrovat posuny v etnografické lokalizaci, pojetí postav, ale především v základní fokusaci adaptací, shodně posunující – každá ovšem po svém - výchozí text směrem k národní reprezentativnosti a zároveň k sociálnímu akcentu, popřípadě k jistému typu konvenční filmové zábavy. Diplomantka jasně prokázala, že původní kontext a významy, které byly aktuální v době vzniku a prvních uvedení hry, přestaly postupně mít jakoukoli platnost a adaptační, modifikační proces ponechal pouhý dějový rámec, jemuž ale vnutil svou vlastní logiku a vtiskl zcela odlišnou podobu, a to včetně konstrukce zápletky, povahy postav a konečně i jednotlivých replik, které u Tyla nenajdeme. Inemmanův film přitom představuje velmi volný způsob zacházení s pretextem, objevují se tu celá dějová pásma, postavy a situace, které u Tyla nenajdeme. Bylo by možno dále zkoumat, jak do jaké míry ony dodatečné peripetie konvenují dobové normě filmů ze společnosti, jakými se české kinematografie třicátých let jen hemžila a ve kterých si získali pevné místo u obecnstva i přední herci Imermannovy adaptace (Marvan, Dohnal, Gruss a další). Tuto poznámku kladu zároveň jako otázku k obhajobě. Analýzou druhého ze zmíněných filmů slečna Lafatová postihla jinou adaptační strategii: takřka úzkostlivý ohled na texturu hry „národního klasika“, normativně prosazovaného Nejedlým, ale zároveň radikální posun v základním sémantickém potencionálu a celkovém vyznění díla. Postižen je přitom pohyb od dramatického textu k národnímu mýtu, filmová adaptace přitom zachovala jisté prvky teatrálnosti.

V následujícím oddílu jsou registrovány a analyzovány divadelní adaptace Strakonického dudáka mezi lety 1945 a 2016. Návaznost je tu zcela funkční. Zejména Steklého film tvořil základní kámen diváckého povědomí o Tylově hře po řadu desetiletí. Počíná se Frejkovou inscenací na Národním divadle z roku 1945, kdy se národní akcent inscenace dá dobře vysvětlit těsně poválečnou atmosférou. Zejména sledování podoby a přijetí Krejčovy inscenace z konce padesátých let pak zajímavě ukázalo bod, ve kterém byl Tylův text v obecném očekávání už jen redukován na „milou pohádku“, tedy zcela zbaven svého původního smyslu. Nebudeme tu sledovat všechny inscenace, kterých se diplomantka dotkla, konstatujme jen, že ačkoli není specializací teatroložka a nevěnovala komplexní pozornost všem jednotlivým komponentám příslušných inscenací, vždy dokázala postihnout nejen jejich meritum, ale také místo v pomyslném latentním povědomí o Tylově hře, které jednotlivé realizace utvářely, modifikovaly či rozrušovaly.

Práce je psána kultivovaným a takřka bezchybným jazykem.

Návrh na klasifikaci diplomové práce: **výborně**

.....
podpis vedoucího diplomové práce

V Českých Budějovicích, dne 12. 8. 2019

Stupeň klasifikace:	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------------------	---------	-------------	-------	-----------